

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Ehdotus liittyy tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun neuvoston direktiivin muuttamisesta annettuun neuvoston direktiiviin. Ehdotetulla lain muutoksella ja siihen liittyvällä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen muutoksella pantaisiin täytäntöön direktiivin muutos. Lakiin lisättäisiin harkintaperusteet, jotka on otetta-

va huomioon harkittaessa ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista yksittäiseen hankkeeseen. Lisäksi ehdotetaan lain soveltamiskokemusten perusteella tarkistettaviksi säännöksiä, jotka koskevat määritelmiä, lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön sekä arviointimenettelyn kulkua.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 14 päivänä maaliskuuta 1999, johon mennessä edellä mainittu direktiivi on viimeistään pantava täytäntöön.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (468/1994) ja asetus (792/1994), jäljempänä YVA-laki ja YVA-asetus, tulivat voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994. Niillä pantiin täytäntöön neuvoston direktiivi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (85/337/ETY), jäljempänä YVA-direktiivi. Maaliskuussa 1997 on annettu neuvoston direktiivi YVA-direktiivin muuttamisesta (97/11/EY), jäljempänä muutosdirektiivi. Direktiivi on pantava täytäntöön jäsenvaltioissa 14 päivään maaliskuuta 1999 mennessä. Nykyinen YVA-lainsäädäntö täyttää myös muutosdirektiivin vaatimukset suurelta osin. Olennaiset lainsäädännön muutoksia aiheuttavat vaatimukset koskevat perusteita, jotka on otettava huomioon harkittaessa arviointimenettelyn tarvetta yksittäistapauksissa (muutosdirektiivin liite III) sekä hankkeita, jotka edellyttävät aina arviointimenettelyä (direktiivin liite I).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lainsäädännön toimivuutta on seurattu laatimalla erillisselvityksiä ja kokoomalla kokemuksia koulutustilaisuuksissa ja seminaareissa. Toukokuun 1998 loppuun mennessä arviointimenettelyn oli käynyt läpi 65 hanketta ja arviointimenettely oli meneillään 36 hankkeessa. Suurin osa arviointimenettelyistä on tullut vireille YVA-asetuksen 5 §:ssä olevan hankeluettelon perusteella. Ympäristöministeriön päätöksellä arviointimenettelyä on sovellettu 20 hankkeeseen ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä kahteen hankkeeseen. Kokemukset lainsäädännön toimeenpanosta ovat suurelta osin myönteisiä. Arviointimenettelyn katsotaan tuottavan aikaisempaa monipuolisemmat ja yhtenäisemmät tiedot hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista sekä eri osapuolien näkemyksistä niihin. Arviointimenettely myös edistää kokonaiskuvan muodostamista hankkeesta ja sen vaikutuksista.

YVA-lainsäädännön yhtenä lähtökohtana on sovittava yhteen hanketta koskevat eri la-

kien mukaiset menettelyt ja niissä edellytetyt selvitykset. Lainsäädännön soveltamisessa onkin korostettu eri tahojen yhteistyön merkitystä. Kansalaisten kannalta on osoittautunut tärkeäksi, että eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet erityisesti osallistumisessa tuodaan esille mahdollisimman selkeästi. Yksittäisten hankkeiden arviointimenettelyyn liittyen on esille tullut ongelmia muun muassa asetuksen hankeluettelon tulkinnassa. Näin on ollut erityisesti hankkeissa, joille ei hankeluettelossa ole määritelty yksiselitteistä raja-arvoa.

Ehdotetulla YVA-lain muutoksella ja siihen liittyvällä asetuksella YVA-asetuksen muuttamisesta, pantaisiin täytäntöön YVA-direktiivin muutosdirektiivi. Direktiivin edellyttämien muutosten lisäksi ehdotetaan lainsäädännön toimeenpanosta saatujen kokemusten perusteella tarkistettavaksi säännöksiä, jotka koskevat määritelmiä, lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön sekä arviointimenettelyn käytännön toteuttamista. Ehdotettu osallistumisen määritelmän sisällyttäminen lakiin selkeyttäisi lain tavoitteen ja käytännön arviointimenettelyn suhdetta. Suhdetta muuhun lainsäädäntöön tarkennettaisiin siten, että voitaisiin aikaisempaa paremmin käyttää hyväksi ja yhteensovittaa hankkeen ympäristövaikutuksista muussa yhteydessä tehdyt selvitykset. Harkintaperusteet, jotka on otettava huomioon harkittaessa yksittäisen hankkeen arviointimenettelyn tarvetta, täsmennyisivät. Lisäksi ehdotetaan tarkistettavaksi arviointiohjelmasta tiedottaminen vastaamaan nykyistä käytäntöä ja arviointiselostuksesta tiedottamista. Kansainvälistä arviointimenettelyä ehdotetaan nopeutettavaksi muuttamalla velvoite pyytää ilmoituksesta ulkoasiainministeriön lausunto tiedoksi-toimittamiseksi.

Ehdotuksen valmistelun yhteydessä selvitettiin myös muita kuin lainsäädännöllisiä keinoja parantaa eri tahojen yhteistyötä ja vuorovaikutusta lainsäädännön toimeenpanossa. Koulutuksella ja yhteistyötilaisuuksilla on tässä suuri merkitys.

2. Esityksen vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia aiheutuisi lähinnä arviointimenettelyn soveltamisalan laajenemisesta, joka toteutettaisiin lain muutokseen liittyvällä YVA-asetuksen muutoksella. Arviointimenettelyn piiriin tulisi uusia hankkei-

ta arviolta viisi vuodessa, mistä aiheutuisi kustannuksia lähinnä hankkeesta vastaavalle.

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset olisivat vähäisiä. Yhteysviranomaisina toimivien alueellisten ympäristökeskusten tehtävät lisääntyisivät jossakin määrin arviointimenettelyä edellyttävien hankkeiden lukumäärän kasvaessa sekä yhteysviranomaisen lausuntojen sisältövaatimusten tarkentuessa.

Ehdotus parantaisi ympäristövaikutuksia koskevan tiedon laatua ja tehostaisi haitallisten vaikutusten ehkäisemistä ja vähentämistä niissä hankkeissa, jotka nyt tulisivat arviointimenettelyn piiriin. Ehdotus parantaisi kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa hankkeesta ja sen vaikutuksista sekä osallistua arviointimenettelyyn. Ehdotus selventäisi myös sitä, kuinka eri tahojen esittämät kannanotot on otettu huomioon arviointimenettelyssä.

3. Asian valmistelu

Ympäristöministeriö asetti 2 päivänä joulukuuta 1997 työryhmän (YVA-lainsäädännön tarkistamistyöryhmä), jonka tehtävänä oli tehdä ehdotukset tarvittaviksi lainsäädännön muutoksiksi, joita YVA-direktiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano Suomessa edellyttää. Ehdotuksia tehtäessä oli otettava huomioon myös voimassa olevan ympäristövaikutusten arviointia koskevan lain ja asetuksen täytäntöönpanosta saadut kokemukset.

Työryhmän mietintö (Suomen ympäristö 240) valmistui 16 päivänä kesäkuuta 1998. Työryhmä sovelsi työssään valtioneuvoston lainvalmistelun kehittämissuunnitelman mukaisesti valmisteltua ehdotusta ohjeeksi säädösehdotusten ympäristövaikutusten arvioinnista. Työryhmä muodosti työnsä pohjaksi kolme vaihtoehtoa. Vaihtoehtoina tarkasteltiin 1) vain direktiivin edellyttämiä muutoksia, 2) muutoksia, jotka aiheutuvat direktiivin vaatimusten lisäksi YVA-lain toimeenpanosta saaduista kokemuksista sekä 3) vaihtoehtoa, joka sisälsi edellä mainittujen vaihtoehtojen lisäksi eritasoisia näkemyksiä ja ehdotuksia YVA-lainsäädännön kehittämistarpeista. Työryhmä tarkasteli ensin vaihtoehtojen vaikutuksia lain soveltamisalaan sekä eri osapuolten velvoitteisiin. Tältä pohjalta arvioitiin vaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia, ympäristövaikutuksia, vaikutuksia kansalaisten asemaan sekä hallinnollisia vaikutuksia. Työryhmä myös järjesti laajan

kuulemistilaisuuden vaihtoehtoista ja antoi mahdollisuuden palautteen antamiseen www-sivuille laitetun vaihtoehtotarkastelun kautta. Vaihtoehtotarkastelun ja kuulemisten perusteella työryhmä päätyi ehdotukseen, jonka mukaan YVA-lakia ja asetusta olisi tarkistettava direktiivin vaatimusten mukaisesti sekä tehtävä niihin myös tiettyjä käytännön arviointimenettelyä parantavia muutoksia (vaihtoehto 2).

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin yli 100 lausuntoa valtion ja kuntien viranomaisilta, tuomioistuimilta, elinkeinoelämää, eri etuhoja ja kansalaistoimintaa edustavilta järjestöiltä ja yhteisöiltä sekä korkeakouluilta ja

tutkimuslaitoksilta. Työryhmän ehdotus oli myös nähtävänä www-sivuilla mahdollisen palautteen antamista varten. Lausunnonantajat pitivät miltei poikkeuksetta työryhmän valitsemaa vaihtoehtoa oikeana ja toteuttamiskelpoisena. Lausunnoissa esitettiin myös tarkennuksia lakiehdotuksen yksityiskohtiin. Lausunnoista on ympäristöministeriössä laadittu tiivistelmä.

Hallituksen esitys perustuu YVA-lainsäädännön tarkistamistyöryhmän ehdotuksiin. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. *Määritelmät.* *Ympäristövaikutuksen* määritelmää on täsmennetty YVA-direktiivin muutosdirektiivissä koskemaan kaikkien lueteltujen tekijöiden keskinäisten vuorovaikutussuhteiden arviointia. Ehdotettu lainmuutos vastaa sisällöltään direktiiviä. Uusi määritelmä korostaa laajaa ympäristövaikutuskäsittelyä, eri tekijöiden välisten yhteyksien tarkastelua ja edistää kokonaiskuvan muodostamista arvioitavista vaikutuksista.

Pykälään lisättäisiin *osallistumisen* määritelmä korostamaan vuorovaikutuksen merkitystä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Osallistuminen koskisi edelleen koko lain soveltamisalaa ja kattaisi sekä YVA-menettelyn että suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnin. Osallistumisella edistetään eri tahojen tietojen ja näkemysten välittymistä ympäristövaikutusten arviointiin ja edelleen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Lainmuutoksen yhteydessä ehdotetaan tarkistettavaksi YVA-asetuksen 4 lukua sekä 10 ja 11 §:ää. Osallistumiseen kuuluu laissa ja asetuksessa mainittu tiedottaminen, kuuleminen, mielipiteiden ja kannanottojen esittäminen, lausuntojen antaminen sekä muu vuorovaikutus hankkeen suunnittelun kuluessa. Tarkoituksena on, että hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma osallistumisen järjestämisestä tukee vuorovaikutusta hankkeen suunnittelussa.

Arviointiohjelmasta ja -selostuksesta tie-

dottamisen ja kuulemisen järjestämisestä vastaa yhteysviranomainen. Suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa, jossa yhteysviranomaista ei ole, osallistumisen järjestää suunnittelusta vastaava viranomainen tarpeelliseksi katsomiensa tahojen kanssa.

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälä sisältäisi edelleen yleisen periaatteen, jonka mukaan lakia sovellettaessa käytetään hyväksi hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista muussa yhteydessä tehdyt selvitykset. Ehdotettu muutos korostaa mahdollisuutta ottaa huomioon kaikki suunnittelun aikana tehdyt selvitykset. Muutos korostaisi lain 24 §:n mukaisesti laadittavien suunnitelmien ja ohjelmien yhteydessä tehtävien selvitysten hyödyntämistä hankkeiden YVA-menettelyssä. Pykälässä säädettäisiin lisäksi arviointimenettelyn ja muun lainsäädännön edellyttämien selvitysten yhteensovittamisesta siinä määrin kuin se on mahdollista ottaen huomioon hankkeen suunnitteluvaihe. Yhteensovittaminen ei ole aina mahdollista. Yksityiskohtaisemmat selvitykset lupamenettelyjä varten laaditaan usein vasta arviointimenettelyn jälkeen.

4 §. *Soveltamisala.* Muutosdirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa on säädetty harkintaperusteet YVA-menettelyn soveltamiselle yksittäistapauksessa. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa määritellään direktiivin mukaiset pääasialliset harkintaperusteet, joita ovat hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Direktiivin liitteenä III

olevista yksityiskohtaisemmista harkintaperusteista säädettäisiin asetuksella. YVA-asetukseen lisättäisiin luettelo harkintaperusteista, jotka on otettava huomioon vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää harkintaperusteiden sisällyttämistä lainsäädäntöön. Tämä myös selkeyttäisi YVA-menettelyn soveltamisen harkintaa.

5 §. *Suhde muihin menettelyihin.* Pykälään ehdotetaan uutta 1 momenttia, jossa säädettäisiin yhteistyöstä kaavoituksen ja hankkeen arviointimenettelyn yhteensovittamiseksi. Uuden 1 momentin tarkoituksena on selkeyttää hankkeesta vastaavan, kaavoittajan ja yhteysviranomaisen tehtäviä kaavoituksen ja hankkeen arviointimenettelyn yhteensovittamiseksi. Kaavoitus ja hankkeen arviointimenettely sovitettaisiin yhteen silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon hankkeen suunnittelu- ja kaavoitustilanne. Tällaisessa tilanteessa hankkeella olisi oltava hankkeesta vastaava ja kaava laadittaisiin keskeisiltä osin kyseisen hankkeen toteuttamiseksi. Hankkeesta vastaava vastaisi hankkeen ympäristövaikutusten selvittämisestä kuten YVA-menettelyssä yleensäkin. Hankkeen ympäristövaikutuksia koskevat selvitykset todennäköisesti hyödyttäisivät kaavoitusta ja osa kaavaa varten laadituista selvityksistä hankkeen suunnittelua. Selvitystyön osalta olisi tarpeen sopia vastuunjaosta aina kussakin tapauksessa erikseen hankkeesta vastaavan, kaavoittajan ja yhteysviranomaisen kesken. YVA-menettelyn mukainen arviointiohjelma voisi olla se asiakirja, jossa työnjako kirjataan.

Pykälän 2 momentti vastaisi pääosin nykyistä 5 §:ää ja koskisi edelleen lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja hankkeita. Säännöstä tarkennettaisiin siten, että yhteysviranomaisen arvioi tarvittaessa muun lain mukaisesti tehtyjen selvitysten ja kuulemisten riittävyyden ennen hankkeen toteuttamista koskevan lupa- tai muun siihen rinnastettavan päätöksen tekemistä. Tämän vuoksi viranomaisen olisi pyydettävä tarvittaessa yhteysviranomaisen kannanotto siitä, vastako lupa- tai muu siihen rinnastettava viranomaismenettely, jossa hanketta on käsitelty, YVA-lain vaatimuksia ympäristövaikutusten selvittämisestä, tiedottamisesta ja eri tahojen osallistumisesta. Yhteysviranomaisen voi ottaa kantaa asiaan myös omasta aloitteestaan. Yhteysviranomaisen kannanotto voi sisältää tiedon siitä, että jo sovellettu muun

kuin YVA-lain mukainen menettely vastaa YVA-lain vaatimuksia. Kannanotto voi myös tarkoittaa sitä, että vaatimukset eivät täyty. Tällöin yhteysviranomaisen tekisi tarvittaessa ympäristöministeriölle esityksen hankkeen arviointimenettelyn soveltamisesta. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan paremmin pykälän sisältöä.

8 §. *Arviointimenettelyn aloittaminen.* Pykälän 2 momentin säännöstä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä käytäntöä vastaavaksi siten, että arviointiohjelman kuuluttaminen ja mahdollisuus lausuntojen ja mielipiteiden esittämiseen olisi pääsääntö. Sääntely vastaisi arviointiselostuksesta säädettyä kuulemista (11 §). Ehdotuksen tarkoituksena on myös yhdenmukaistaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen tiedoksiannosta käytettyjä sanontoja.

Poikkeus tiedottamisesta säädettäisiin erikseen 3 momentissa. Tämä antaisi mahdollisuuden poiketa kuuluttamisesta erikseen harkittavissa tapauksissa, joissa viranomaisen on tiedottanut ja kuullut riittävästi viranomaisia, kansalaisia ja yhteisöjä eikä hankkeen tai suunnitelman suunnittelutilanne ole olennaisesti muuttunut. Tällainen hankkeesta tiedottaminen ja kuuleminen voi tapahtua esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä.

9 §. *Yhteysviranomaisen lausunto.* Pykälään lisättäisiin yhteysviranomaiselle velvoite laatia lausuntoyhteenveto. Sen tarkoituksena on antaa yleiskuva niistä lausunnoista ja mielipiteistä, joita arviointiohjelmasta on esitetty ja johon yhteysviranomaisen lausunto osaltaan pohjautuu. Säännös yhtenäistäisi lausuntoyhteenvetojen laatimiskäytännön. Kyseinen muutos lisäisi arviointimenettelyn avoimuutta.

Pykälään lisättäisiin yhteysviranomaiselle velvoite toimittaa arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja esitetyt mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Tarkoituksena on yhtenäistää sääntely arviointiselostusta koskevan, lain 12 §:n kanssa, jossa kyseinen velvoite jo on.

11 §. *Arviointiselostuksesta kuuleminen.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin kohta, jossa yksilöidään ne asiat, joista lausuntoja ja mielipiteitä voidaan esittää. Kohtaa voidaan pitää tarpeettomana, koska lausuntoja ja mielipiteitä pyydetään nykyisen käytännön mukaan koko selostuksen sisällöstä eikä pelkästään selvitysten riittäväydestä ja tarkastelujen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista.

Toisen momentin säännöstä on tarpeen muuttaa. Arviointimenettely tehdään yleensä

selvästi ennen lupamenettelyä, jolloin arviointiselostuksesta ja lupamenettelystä tiedottamisen ja kuulemisen yhteensovittaminen on käytännössä vaikeaa. Muutos lisäisi yhteensovittamisen joustavuutta ja olisi nykyisen käytännön mukainen.

12 §. *Arviointimenettelyn päätyminen.* Arviointiselostuksesta annettavan lausunnon sisältöä ehdotetaan selkeytettäväksi. Arviointimenettelyn laadun varmistamiseksi ja myöhempiä lupamenettelyjä varten on tarkoituskennmukaista, että yhteysviranomaisena antaa lausuntonsa koko arviointiselostuksesta, ei pelkästään selostuksen riittävydestä. Muutos vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälään lisättäisiin yhteysviranomaiselle velvoite laatia lausuntoyhteenveto. Sen tarkoituksena on antaa yleiskuva niistä lausunnoista ja mielipiteistä, joita arviointiselostuksesta on esitetty ja johon yhteysviranomaisen lausunto osaltaan pohjautuu. Säännös yhtenäistäisi lausuntoyhteenvetöjen laatimiskäytännön. Kyseinen muutos lisäisi arviointimenettelyn avoimuutta. Säännöksessä on myös tarkennettu yhteysviranomaisen velvollisuutta toimittaa lausuntonsa muille viranomaisille ja hankkeesta vastaavalle.

14 §. *Kansainväliset tehtävät.* Kansainvälistä arviointimenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lausunnon pyytämisen sijasta ulkoasiainministeriölle toimitettaisiin tiedoksi toiselle valtiolle annettava ilmoitus. Tarkoituksena on, että ulkoasiainministeriö on edelleen etukäteen tietoinen valtioiden välisistä toimenpiteistä. Ehdotettu muutos nopeuttaisi kansainvälistä arviointimenettelyä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksen johdosta YVA-asetusta on tarpeen muuttaa useilta kohdin. Asetuksessa

säädettyä luetteloa hankkeista, joihin sovelletaan YVA-menettelyä, tarkistettaisiin. Ehdotetun lain 4 §:n 3 momentin nojalla täsmennettäisiin perusteita, jotka on otettava huomioon harkittaessa YVA-menettelyn soveltamista yksittäiseen hankkeeseen. Lisäksi tarkistettaisiin asetuksen säännöksiä viranomaisten tehtävistä sekä arviointiohjelman ja -selostuksen sisältövaatimuksista.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 14 päivänä maaliskuuta 1999. Tämä päivämäärä on säädetty YVA-direktiivin muutosdirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa ajankohdaksi, johon mennessä jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön direktiivin säännökset.

Lakia sovellettaisiin sen voimaantulon jälkeen toteutettavaan hankkeeseen tai toteutetun hankkeen olennaiseen muutokseen. Siirtymäsäännöksen mukaan lakia ei sovellettaisi, jos hankkeen arviointimenettely on jo vireillä ja arviointiohjelmasta on lainmuutoksen voimaan tullessa jo tiedotettu kuuluttamalla siitä YVA-lain 8 §:n mukaisesti. Lakia ei myöskään sovellettaisi niihin uusiin, hankeluettelon muutoksen johdosta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin tuleviin hankkeisiin, jos tällaisen hankkeen lupahakemuksesta on jo tiedotettu julkisesti tai kuultu asianosaisia siirtymäsäännöksessä lueteltujen säännösten mukaisesti ennen lain voimaantuloa. Hankkeisiin, joiden suunnitteluun ja toteuttamiseen ei liity edellä tarkoitettua julkista tiedottamista tai lupa- tai muuta siihen rinnastettavaa viranomaispäätöstä, sovelletaan lakia sen voimaantulopäivästä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (468/1994) 2 §:n 1,5 ja 6 kohta, 3 ja 5 §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 11 ja 12 § ja 14 §:n 3 momentti sekä

lisätään 2 §:ään uusi 7 kohta, 4 §:ään uusi 3 momentti ja 8 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristövaikutuksella* hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;

c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; sekä

e) a-d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;

5) *hankkeesta vastaavalla* toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta ja toteuttamisesta;

6) *yhteysviranomaisella* asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään; sekä

7) *osallistumisella* vuorovaikutusta ympäristövaikutusten arvioinnissa hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä niiden välillä, joiden oloihin tai etuihin hanke tai suunnitelma saattaa vaikuttaa.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen mahdollisuuksien mukaan tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Tämän lain mukaisen arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

4 §

Soveltamisala

Harkittaessa vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Suhde muihin menettelyihin

Yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan tai maakunnan liiton ja hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi.

Ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu,

arviointimenettelyä ei sovelleta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toteutetun hankkeen muutokseen, jos vaikutukset on selvitetty muun lain mukaisessa menettelyssä tässä laissa edellytetyllä tavalla ja selvityksistä on kuultu kaikkia niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Yhteysviranomaisen arvioi tarvittaessa muun lain mukaisesti tehtyjen selvitysten ja kuulemisten riittävyden ennen hankkeen toteuttamista koskevan lupa- tai muun siihen rinnastettavan päätöksen tekemistä.

8 §

Arviointimenettelyn aloittaminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiohjelman tiedottamisesta kuuluttamalla siitä hankkeen arvioidulla vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen.

Arviointiohjelmasta ei tarvitse tiedottaa, jos se on ilmeisen tarpeetonta siksi, että hankkeesta on jo muussa yhteydessä tässä laissa edellytetyllä tavalla tiedotettu ja kuultu niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Tiedottamisen ajankohta ja sisältö on määritettävä siten, että hankkeesta vastaavan kilpailuasemaa ei vaaranneta. Samalla on otettava huomioon, mitä 3 luvussa säädetään valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista.

9 §

Yhteysviranomaisen lausunto

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmasta on tarkistettava. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenvedoista lausunnoista ja mielipiteistä.

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta

vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

11 §

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiselostuksen tiedottamisesta kuuluttamalla siitä hankkeen arvioidulla vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedottaminen ja kuuleminen voidaan järjestää hanketta koskevassa muussa laissa edellytetyn tiedottamisen ja kuulemisen yhteydessä.

12 §

Arviointimenettelyn päättäminen

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Lausunnossa on esitettävä yhteenvedoista lausunnoista ja mielipiteistä. Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille.

14 §

Kansainväliset tehtävät

Jos hankkeella on todennäköisesti toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ilmeneviä merkittäviä ympäristövaikutuksia, yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiohjelma viipymättä ympäristöministeriölle edellä tarkoitettun sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten. Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tätä lakia ei sovelleta hankkeeseen, jonka

arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla siitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 8 §:n nojalla tai jota koskevasta lupahakemuksesta on tiedotettu julkisesti ennen 14 päivää maaliskuuta 1999 tai kuultu asianosaisia rakennuslain (370/1958), vesilain (264/1961), ympäristölupamenettelylain (735/1991), ilmansuojelulain (67/1982), jätelain (1072/1993), terveydensuojelulain

(763/1994), eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920), kemikaalilain (744/1989), maa-aineslain (555/1981), kaivoslain (503/1965), sähkömarkkinalain (386/1995), yleisistä teistä annetun lain (243/1954), ilmailulain (281/1995), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) tai ydinenergialain (990/1987) mukaisesti.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Pekka Haavisto*

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (468/1994) 2 §:n 1,5 ja 6 kohta, 3 ja 5 §, 8 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 11 ja 12 § ja 14 §:n 3 momentti sekä

lisätään 2 §:ään uusi 7 kohta, 4 §:ään uusi 3 momentti ja 8 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmää

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristövaikutuksella* hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin *sekä näiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin* ja luonnon monimuotoisuuteen;

c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön; *sekä*

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;

5) *hankkeesta vastaavalla* toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta ja toteuttamisesta; *sekä*

6) *yhteysviranomaisella* asetuksella säädetävää viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään;

Ehdotus

2 §

Määritelmää

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristövaikutuksella* hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja välillisiä vaikutuksia Suomessa ja sen alueen ulkopuolella:

a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;

b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;

c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;

d) luonnonvarojen hyödyntämiseen; *sekä*

e) *a-d alakohdassa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin;*

5) *hankkeesta vastaavalla* toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa tässä laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta ja toteuttamisesta;

6) *yhteysviranomaisella* asetuksella säädetävää viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään; *sekä*

7) *osallistumisella* vuorovaikutusta ympäristövaikutusten arvioinnissa hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten *sekä niiden välillä, joiden oloihin tai etuihin hanke tai suunnitelma saattaa vaikuttaa.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

*Suhde muuhun lainsäädäntöön**Suhde muuhun lainsäädäntöön*

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon, miten ympäristövaikutuksia on selvitetty tai voidaan selvittää muun lain mukaisessa suunnittelu- tai lupamenettelyssä. Tämän lain mukaisen arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

Tätä lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen mahdollisuuksien mukaan tässä laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Tämän lain mukaisen arviointiselostuksen käyttämisestä muun lain mukaisena selvityksenä säädetään erikseen.

4 §

4 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Harkittaessa vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

5 §

*Poikkeukset soveltamisalasta**Suhde muihin menettelyihin*

Ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu, arviointimenettelyä ei sovelleta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toteutetun hankkeen muutokseen, jos vaikutukset on selvitetty muun lain mukaisessa menettelyssä tässä laissa edellytetyllä tavalla ja selvityksistä on kuultu kaikkia niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Yhteysviranomaisen, kaavaa laativan kunnan tai maakunnan liiton ja hankkeesta vastaavan on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi.

Ellei 3 luvun säännöksistä muuta johdu, arviointimenettelyä ei sovelleta 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen tai toteutetun hankkeen muutokseen, jos vaikutukset on selvitetty muun lain mukaisessa menettelyssä tässä laissa edellytetyllä tavalla ja selvityksistä on kuultu kaikkia niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. *Yhteysviranomaisen arvioi tarvittaessa muun lain mukaisesti tehtyjen selvitysten ja kuulemisten riittävyyden ennen hankkeen toteuttamista koskevan lupa- tai muun siihen rinnastettavan päätöksen tekemistä.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Arviointimenettelyn aloittaminen

Arviointimenettelyn aloittaminen

Jos hankkeella voi olla huomattava vaikutus laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin, yhteysviranomaisen on ilmoitettava arviointiohjelman vireilläolosta, ellei ilmoittamista ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana sen vuoksi, että hankkeesta on jo muussa yhteydessä tiedotettu riittävästi niille, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Ilmoittamisen voi tehdä myös muu viranomainen siten kuin siitä säädetään tarkemmin asetuksella.

Vireilläolosta ilmoittamisen ajankohta ja sisältö on määritettävä siten, että hankkeesta vastaavan kilpailuasemaa ei vaaranneta. Samalla on otettava huomioon mitä jäljempänä 3 luvussa säädetään valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista.

9 §

Yhteysviranomaisen lausunto

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa.

Lausunto on toimitettava tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiohjelman tiedottamisesta kuuluttamalla

siitä hankkeen arvioidulla vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen.

Arviointiohjelmasta ei tarvitse tiedottaa, jos se on ilmeisen tarpeetonta siksi, että hankkeesta on jo muussa yhteydessä tässä laissa edellytetyllä tavalla tiedotettu ja kuultu niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Tiedottamisen ajankohta ja sisältö on määritettävä siten, että hankkeesta vastaavan kilpailuasemaa ei vaaranneta. Samalla on otettava huomioon, mitä 3 luvussa säädetään valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista.

9 §

Yhteysviranomaisen lausunto

Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan tarvittaessa todettava, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tämän lain mukaisten tarpeellisten selvitysten hankkiminen sekä niistä tiedottaminen ja kuuleminen järjestetään ja sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muiden lakien mukaisten menettelyjen kanssa. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä.

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi asianomaisille viranomaisille.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiselostuksen tiedottamisesta kuuluttamalla siitä hankkeen arvioidulla vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen *selvitysten riittävydestä ja tarkasteltujen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista*.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedottaminen ja kuuleminen on järjestettävä, mikäli se on mahdollista, hanketta koskevassa muussa laissa edellytetyn tiedottamisen ja kuulemisen yhteydessä.

12 §

Arviointimenettelyn päättyminen

Yhteysviranomaisen liittää arviointiselostukseen oman lausuntonsa arviointiselostuksen riittävydestä sekä muut arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja esitetyt mielipiteet.

Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa *arviointiselostuksen ja sen liitteet* hankkeesta vastaavalle. Arviointiselostus liitteineen on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille.

14 §

Kansainväliset tehtävät

Jos hankkeella on todennäköisesti toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ilmeneviä merkittäviä ympäristövaikutuksia, yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiohjelma viipymättä ympäristöministeriölle edellä tarkoitetun sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten. Ympäristöministeriön on pyydettävä asiasta ulkoasiainministeriön lausunto.

11 §

Arviointiselostuksesta kuuleminen

Yhteysviranomaisen on huolehdittava arviointiselostuksen tiedottamisesta kuuluttamalla siitä hankkeen arvioidulla vaikutusalueella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava myös siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedottaminen ja kuuleminen *voidaan järjestää* hanketta koskevassa muussa laissa edellytetyn tiedottamisen ja kuulemisen yhteydessä.

12 §

Arviointimenettelyn päättyminen

Yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa *arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Lausunnossa on esitettävä yhteenveto muista lausunnoista ja mielipiteistä*. Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa *lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet* hankkeesta vastaavalle. *Lausunto* on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille.

14 §

Kansainväliset tehtävät

Jos hankkeella on todennäköisesti toisen valtion lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ilmeneviä merkittäviä ympäristövaikutuksia, yhteysviranomaisen on toimitettava arviointiohjelma viipymättä ympäristöministeriölle edellä tarkoitetun sopimuksen mukaista toiselle valtiolle ilmoittamista varten. *Ympäristöministeriö toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoasiainministeriölle*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta .*

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tätä lakia ei sovelleta hankkeeseen, jonka arviointiohjelmasta on ennen tämän lain voimaantuloa tiedotettu kuuluttamalla siitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 8 §:n nojalla tai jota koskevasta lupahakemuksesta on tiedotettu julkisesti ennen 14 päivää maaliskuuta 1999 tai kuultu asianosaisia rakennuslain (370/1958), vesilain (264/1961), ympäristölupamenettelylain (735/1991), ilmansuojelulain (67/1982), jätelain (1072/1993), terveydensuojelulain (763/1994), eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920), kemikaalilain (744/1989), maa-aineslain (555/1981), kaivoslain (503/1965), sähkömarkkinalain (386/1995), yleisistä teistä annetun lain (243/1954), ilmailulain (281/1995), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) tai ydinenergiain (990/1987) mukaisesti.
